VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. június 24.[1]

1. Az EK 234. cikk[2] alapján előterjesztett jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Finanzgericht Hamburg (a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság) azt kívánja megtudni, hogy összeegyeztethető-e az arányosság elvével, hogy a Kínai Köztársaságból a Közösségbe az előírt kontingensen felül behozott, az Agaricus nembe tartozó – azaz csiperke – gombakonzervek esetében 100 kg töltőtömegre 222 euró mértékvámot vetnek ki.

2. A Bíróságnak már volt korábban alkalma határozatot hozni a harmadik országokból a Közösségbe behozott csiperkegomba-konzervekre kivetett kiegészítő összegeknek az arányosság elvével való összeegyeztethetőségéről.[3] Mindazonáltal ezen kiegészítő összegek esetében a Közösség önálló mezőgazdasági lefölözéseiről volt szó. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem azt a kérdést veti fel, hogy a Bíróság által az önálló mezőgazdasági lefölözések vizsgálatának keretében alkalmazott szempontok alkalmazhatók-e az olyan mértékvám esetében, amely az említett kiegészítő összeg helyébe lépett, és amelynek a mértéke egyebekben megfelel a Kereskedelmi Világszervezet (a továbbiakban: WTO) keretében megtárgyalt és megállapított legmagasabb vámtételnek.

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – Az előzetes döntéshozatali eljárást a Lisszabonban, 2007. december 13-án aláírt, az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló Lisszaboni Szerződés (HL C 306., 1. o.) értelmében jelenleg az EUMSZ 267. cikk szabályozza.

3 – Lásd a 245/81. sz. Edeka-ügyben 1982. július 15-én hozott ítéletet (EBHT 1982., 2745. o.), a 345/82. sz. Wünsche-ügyben 1984. április 12-én hozott ítéletet (EBHT 1984., 1995. o.), a C-24/90. sz. Werner Faust ügyben 1991. október 16-án hozott ítéletet (EBHT 1991., I-4905. o.), a C-25/90. sz. Wünsche-ügyben 1991. október 16-án hozott ítéletet (EBHT 1991., I-4939. o.), a C-26/90. sz. Wünsche-ügyben 1991. október 16-án hozott ítéletet (EBHT 1991., I-4961. o.), a C-295/94. sz. Hüpeden-ügyben 1996. július 4-én hozott ítéletet (EBHT 1996., I-3375. o.) és a C-296/94. sz. Pietsch-ügyben 1996. július 4-én hozott ítéletet (EBHT 1996., I-3409. o.).

I – Az alkalmazandó jog

A – *Nemzetközi kereskedelmi jog*

3. A többoldalú tárgyalások Uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak az Európai Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal[4] a Közösség csatlakozott a WTO-Szerződéshez és számos más multilaterális és plurilaterális megállapodáshoz. E multilaterális megállapodások közé tartozik többek között az 1994-ben kelt Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény[5] (a továbbiakban: GATT 1994) és a mezőgazdasági megállapodás[6].

4. A GATT 1994 magában foglalja az 1947-ben kelt Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (a továbbiakban: GATT 1947) rendelkezéseit is, köztük a GATT 1947 I. cikkének (1) bekezdésében előírt legnagyobb kedvezményről szóló záradékot. A legnagyobb kedvezményről szóló záradék szerint minden előnyt, kedvezményt, előjogot vagy mentességet, amelyet bármelyik szerződő fél megad a valamely más országból származó vagy valamely más országba irányuló termékekre, azonnal és feltétel nélkül meg kell adni valamennyi többi szerződő fél területéről származó vagy oda irányuló hasonló termékekre.

5. A GATT 1947 II. cikke szabályozza a WTO tagok engedményes listáját. A II. cikk (1) bekezdésének a) pontja előírja:

„A kereskedelem területén valamennyi szerződés partner köteles a többi szerződéses partnert olyan bánásmódban részesíteni, amely nem kedvezőtlenebb a jelen megállapodáshoz mellékelt megfelelő listán figyelembe veendő részben előírtaknál.”

6. A mezőgazdasági megállapodás 4. cikke szabályozza a piacra jutást, és előírja:

„(1) Az engedményes listák által tartalmazott piacra jutási engedmények a vámok lekötésére és csökkentésére, valamint egyéb, a listák

4 – HL L 336., 1. o.
5 – HL L 336., 20. o.
6 – HL L 336., 22. o.

által tartalmazott, a piacra jutást szolgáló kötelezettségvállalásokra vonatkoznak.

(2) A tagok nem tarthatnak fenn olyan intézkedéseket, illetve nem folyamodhatnak és nem térhetnek vissza azokhoz, amelyeket rendes vámokká alakítottak, kivéve az 5. cikk és az 5. melléklet ettől eltérő rendelkezéseit."

7. A mezőgazdasági megállapodás 4. cikkének az „Intézkedések" fogalmára vonatkozó 1. lábjegyzete szerint:

„Ilyen intézkedések alatt értendő az import mennyiségi korlátozása, változó importlefölözések, minimum importárak, diszkrecionális importengedélyezés, állami kereskedelmi vállalatok által alkalmazott nem vámon kívüli intézkedések, az export önkéntes mennyiségi korlátozása és hasonló, a normál vámoktól eltérő, határon alkalmazott kereskedelmi intézkedések […]."

8. A mezőgazdasági megállapodás 5. cikke különleges védintézkedésekre vonatkozó rendelkezéseket ír elő a mezőgazdasági termék importjával kapcsolatban. A különleges védintézkedésre vonatkozó rendelkezésekre való hivatkozás egyik előfeltétele, hogy az engedményes listán szereplő érintett termékek az „SSG" rövidítéssel legyenek megjelölve. A Közösség engedményes listáján a 2003 10 30 KN-kód termékeit nem jelölték meg ezzel a rövidítéssel.

9. Az Uruguayi forduló keretében a Közösség kötelezettséget vállalt arra, hogy a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékekre a 62 660 t kontingens keretében legfeljebb 23%-os vámot vet ki. A Közösség továbbá kötelezettséget vállalt arra, hogy e kontingensen kívül legfeljebb 18,4% vámot és 100 kg töltőtömegre 222 euró mértékvámot vet ki. Ezek a kötelezettségvállalások a Közösség WTO-nál elhelyezett engedményes listáin szerepelnek. A Kínai Népköztársaság 2001. december

1-je óta tagja a WTO-nak. A Közösség a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó, a Kínai Népköztársaságból származó termékek esetében 2007. január 1-jétől kezdődő hatállyal 23 750 t-ra emelte a kontingens mennyiségét.[7]

B – *Közösségi jog*[8]

10. Az EK 33. cikk (1) bekezdése szerint a közös agrárpolitika célkitűzései a következők:

„a) a mezőgazdasági termelékenység növelése a műszaki fejlődés előmozdításával, valamint a mezőgazdasági termelés ésszerű fejlesztésének és a termelési tényezők, így különösen a munkaerő lehető legjobb hasznosításának biztosításával;

b) ily módon a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának biztosítása, különösen a mezőgazdaságban dolgozók egy főre jutó jövedelmének növelésével;

c) a piacok stabilizálása;

d) az ellátás hozzáférhetőségének biztosítása;

e) a fogyasztók elfogadható ár ellenében történő ellátásának biztosítása.”

11. A vámtarifa- és statisztikai nómenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK rendelet módosításáról szóló, 2000. január 31-i 254/2000/EK tanácsi rendelettel[9] módosított vám- és a statisztikai nómenklatúráról, valamint a Közös

7 – Az Európai Közösség és a Kínai Népköztársaság között, az 1994. évi Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) XXIV. cikke 6. pontja és XXVIII. cikke értelmében, a Ciprusi Köztársaság, a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Szlovák Köztársaság és a Szlovén Köztársaság engedményes listáinak ezen országok Európai Unióhoz történő csatlakozása során történt módosítására vonatkozó, levélváltás formájában létrejött megállapodás megkötéséről szóló, 2006. március 20-i 2006/398/EK tanácsi határozata (HL L 154., 22. o.).

8 – A jelen főtanácsnoki indítványban a közösségi jog kifejezést használom, amennyiben *ratione temporis* még közösségi jog és nem uniós jog alkalmazására kerül sor.

9 – HL L 28., 16. o.

Vámtarifáról szóló, 1987. július 23-i 2658/87/EGK tanácsi rendelet[10] (a továbbiakban: módosított 2658/87 tanácsi rendelet) 1. cikkének (1) bekezdésével a Bizottság Kombinált Nómenklatúrát (a továbbiakban: KN) hozott létre. A módosított 2658/87 rendelet 1. cikke (3) bekezdése 1. mondatának megfelelően a KN ezen rendelet I. mellékletében található. E bekezdés második mondata szerint ez a melléklet határozza meg a közös vámtarifa vámtételeit.

12. A módosított 2658/87 rendelet 12. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„A Bizottság az 1. cikknek megfelelően minden évben rendelettel elfogadja a Kombinált Nómenklatúra egységes szerkezetű változatát a vámtételekkel együtt, amint az a Tanács vagy a Bizottság által elfogadott intézkedésekből következik. Az említett rendeletet legkésőbb október 31-ig ki kell hirdetni az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában, és azt a következő év január 1-jétől kell alkalmazni."

13. A módosított 2658/87 rendelet 9. cikke (2) bekezdése első franciabekezdésének megfelelően ezek a rendelkezések nem módosíthatják a vámtételeket.

14. 2006. január 1-jén kezdődő hatállyal a módosított 2658/87 rendelet I. melléklete helyébe a 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról szóló, 2005. október 27-i 1719/2005/EK tanácsi rendelet[11] lépett.

15. Az 1719/2005 rendelet I. mellékletének I. része bevezető rendelkezéseket tartalmaz, köztük a használt jelek, rövidítések és szimbólumok listáját. Eszerint a „kg/net eda" jelentése „kilogramm, nettó lecsöpögtetett tömeg (töltőtömeg)".

16. E melléklet II. része foglalja magában a jelen ügy tényállásának idejében alkalmazandó közös vámtarifa vámtételeket. A közös vámtarifa vámtételek 20. fejezete a zöldségfélékből, gyümölcsből, diófélékből vagy más növényrészekből előállított készítményekre vonatkozik. Ebben a fejezetben a következő vámtarifaszámok találhatók:

10 – HL L 256., 1. o.

11 – HL L 286., 1. o.

KN-kód	Árumegnevezés	Szerződéses vámtétel (%)	Kieg. mértékegység
1	2	3	4
2003	Ehető gomba és szarvasgomba, ecet vagy ecetsav nélkül elkészítve vagy tartósítva:		
2003 10	– Az Agaricus nemhez tartozó ehető gombák:		
2003 10 20	– – Ideiglenesen tartósítva, főzve	18,4 + 191 €/100 kg/net eda (1) (1) [(1)]	kg/net eda
2003 10 30	– – Más	18,4 + 222 €/100 kg/net eda[(1)]	kg/net eda

17. Az 1. lábjegyzet kimondja:

„A külön vámtétel autonóm intézkedésként a töltőtömeget terheli.”

18. A vámkontingenseknek a harmadik országokból importált tartósított gomba tekintetében történő megnyitásáról és kezeléséről szóló, 2004. október 26-i 1864/2004/EK bizottsági rendelet[12] azokat a kontingenseket szabályozza, amelyeken belül kedvezményes piacra jutást biztosítanak. Ezen rendelet (1), (7) és (10) preambulumbekezdésének a vámkontingenseknek a harmadik országokból importált tartósított gomba tekintetében történő megnyitásáról és kezeléséről szóló 1864/2004/EK rendelet módosításáról szóló, 2005. december 7-i 1995/2005/EK bizottsági rendelettel[13] (a továbbiakban: módosított 1864/2004 rendelet) módosított szövege a következőképpen szól:

„(1) A többoldalú kereskedelmi tárgyalások Uruguayi fordulóján megkötött mezőgazdasági megállapodás alapján a Közösség vállalta, hogy 1995. július 1-jétől bizonyos feltételekkel közösségi vámkontingenseket nyit meg az Agaricus

12 – HL L 325., 30. o.

13 – HL L 320., 34. o.

spp. nemzetségbe tartozó tartósított gombák számára, amelyek a 0711 90 40, 2003 10 20 és 2003 10 30 KN-kód alá tartoznak.

gyártókra gyakorolt negatív hatások által okozta szükségtelen torzulásait. Evégett fokozott mértékben kell ösztönözni az importőrök közötti versenyt, illetve csökkenteni kell a rájuk háruló adminisztratív terheket."

[…]

(7) A GATT (1994) XXIV. cikkének (6) bekezdése alapján folytatott tárgyalások eredményeinek sérelme nélkül, illetve a hagyományos kereskedelmi forgalom fenntartása érdekében – annak biztosítása mellett, hogy a közösségi piac nyitva marad az új, harmadik szállító országok számára – az Agaricus spp. nemzetségbe tartozó tartósított gombák vámkontingens-rendszerben történő, Közösségbe irányuló importja mennyiségének meghatározásakor figyelembe kell venni a Romániával és Bulgáriával kötött Európa-megállapodásokban előírt kedvezményeket. […]

19. E rendelet 1. cikkének (1) bekezdése többek között vámkontingenseket ír elő a 2003 10 30 KN-kód alá sorolt csiperkegomba-konzervek importjára. E rendelet 1. cikke (2) bekezdésének első albekezdése szerint a 2003 10 30 KN-kód alá sorolt termékek esetében alkalmazandó vámtétel 23%.

[…]

20. A tarifális preferenciák általános rendszerének alkalmazásáról szóló, 2005. június 27-i 980/2005/EK tanácsi rendelet[14], az 1. cikkének (1) bekezdése alapján a tarifális preferenciák általános rendszerét írja elő. E rendelkezés (2) bekezdése szerint ez a rendszer általános előírásokat, valamint különleges előírásokat foglal magában. E rendelet

(10) A közösségi piacon továbbra is biztosítani kell az érintett termékek stabil árakon való forgalmazását, elkerülve a piac komoly áringadozások és a közösségi

14 – HL L 169., 1. o.

2. cikke alapján az I. melléklet sorolja fel a kedvezményezett országokat. Az I. melléklet olyan országként tünteti fel Kínát, amelyre az általános előírások vonatkoznak. E rendelet 4. cikke alapján a II. melléklet sorolja fel azokat a termékeket, amelyekre az általános előírások vonatkoznak. A II. melléklet feltünteti a közös vámtarifa vámtételek 20. fejezetét, amelyek közé tartozik a 2003 10 30 KN-kód is.

22. A II. melléklet szerint a Közös Vámtarifa 20. fejezetében található termékeket érzékeny termékekként sorolja be.

II – Tényállás

21. E rendelet 7. cikke (2) bekezdésének első mondata és (5) bekezdése ekként rendelkezik:

(2) „A II. mellékletben érzékeny termékekként felsorolt termékek esetében a Közös Vámtarifa értékvámjait 3,5 százalékponttal csökkenteni kell. […]

[…]

(5) Amennyiben a II. mellékletben érzékeny termékekként felsorolt termékekre vonatkozóan a Közös Vámtarifa értékvámot és mértékvámot is tartalmaz, a mértékvám tétele nem csökkenthető.”

23. 2006. március 6-án a Barsoum Chabo (a továbbiakban: az alapeljárás felperese) tulajdonában álló cég 1000 karton, a Kínai Népköztársaságból származó gombakonzerv szabad forgalomba bocsátását célzó vámkezelését kérelmezte. Az árut a 2003 90 00 KN-kód alatt jelentették be, mint „gomba, sós vízben, ecet nélkül tartósítva” (az Agaricus nembe tartozó más gombafaj). A vámkezelés eredményeként az árura vonatkozóan a bejelentésnek megfelelően 14,9%-os értékvámról rendelkeztek.

24. Az alapeljárás felperesének cége 2006. március 6. előtt bejelentés alapján már importált olyan termékeket, amelyek a természetükre tekintettel azonosak voltak. Az egyik korábbi import tekintetében vámvizsgálatot

indítottak. Az e vámvizsgálattal összefüggésben elkészített besorolási szakvéleményből kitűnt, hogy ezen korábbi import esetében az áruk nem a 2003 90 00 KN-kód alá tartoztak. A besorolási szakvélemény szerint inkább a 2003 10 30 KN-kód hatálya alá tartozó csiperkegomba-konzervekről volt szó.

25. A Hauptzollamt Hamburg-Hafen (a továbbiakban: az alapeljárás alperese) a 2007. február 27-i határozatával utólagosan összesen 27 507,13 euró összegű behozatali vámot vetett ki az alapeljárás felperesére a 2006. március 6-i behozatal vonatkozásában. Emellett az alapeljárás alperese a besorolási szakvélemény alapján a gombakonzerveket a 2003 10 30 KN-kód alá sorolta be, és 14,9%-os értékvámot, továbbá 100 kg töltőtömegre 222 euró mértékvámot vetett ki. Az alapeljárás felperese 2007. március 5-én kifogással élt ezen határozat ellen, amelyet 2007. december 7-én elutasítottak.

III – A kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárás

26. 2008. január 9-én az alapeljárás felperese keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. Az alapeljárás felperese kéri a 2007. február 21-i határozatnak a 2007. december 7-én a kifogásról hozott határozatban szereplő változatának megsemmisítését. Ebben a tekintetben többek között arra hivatkozik, hogy a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvám aránytalan, mivel az az importtilalommal egyenértékű. Az alapeljárás alperese kéri a kereset elutasítását. Az alapeljárás alperese szerint a mértékvám esetében nem védintézkedésről, hanem szabályos vámról van szó. Ez utóbbi sem egyenértékű az importtilalom korlátozásával.

27. A kérdést előterjesztő bíróság megállapításai szerint az importált gombakonzerveket a 2003 10 30 KN-kód alá kell besorolni. Ennélfogva az ezen KN-kódnak megfelelő vámtétel alkalmazandó. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság számára kétséges az e vámtarifaszámból következő vámtétel érvényessége. Ez bíróság azt kívánja megtudni, hogy arányosnak tekinthető-e a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám. A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben hivatkozik a Bíróság C-26/90. sz.

Wünsche-ügyben[15] és C-296/94. sz. Pietsch-ügyben[16] hozott ítéletére. A Bíróság ezekben az ítéletekben megállapította, hogy a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervekre a közösségi piac torzulásának megszüntetése céljából kivetett kiegészítő összegek aránytalanok voltak ezen összegek túlságosan magas szintje miatt.

28. Felmerül az a kérdés, hogy alkalmazható-e ez az ítélkezési gyakorlat a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvámra. Ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazása mellett szól, hogy a mértékvám a közösségi termelők javára szóló védőintézkedésnek minősül, éppúgy, mint a kiegészítő összegek. A 1864/2004 rendelettel megnyitott kontingensen kívüli csiperkegomba-konzervek importját terhelő mértékvám a Kínai Népköztársaságból származó csiperkegomba-konzervek költségelőnyeinek kompenzálását szolgálja. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a mértékvám mértéke is jóval meghaladja a védőintézkedés hatékonyságának biztosításához szükséges mértéket. A mértékvámtétel tehát gyakorlatilag egyenértékű az importtilalommal és az importőrök gazdasági szankcionálásával. Ez még a minőségi eltérésen alapuló áringadozás figyelembevétele esetén is érvényes.

29. A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben kifejti, hogy kilogrammonként 0,93 euró volt a beszerzési ár, amelyet a Kínai Népköztársaságból származó csiperkegomba-konzervek kereskedőinek a szóban forgó időszakban fizetnie kellett. 2007 júniusában a Franciaországból származó, első osztályú dobozos csiperkegombának 2,70 euró volt a kilogrammonkénti ára. 2006 júniusában a dobozos, szeletelt, a Közösségből származó 2. osztályú szeletelt csiperkegombának 2,70 euró volt a kilogrammonkénti ára. A mértékvám mértéke 100 kilogrammonként 222 euró, azaz átszámítva kilogrammonként 2,22 euró.

30. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a mértékvám a csiperkegomba-konzervek Kínai Köztársaságból való behozatali árának több mint 200%-át teszi ki. Továbbá

15 – Hivatkozás a 3. lábjegyzetben.
16 – Hivatkozás a 3. lábjegyzetben.

ez a vám rendszeresen meghaladja a közösségi előállítási ár és a Kínai Népköztársaságból történő behozatal ára közötti különbséget. Végül a mértékvám nem tesz különbséget a különböző minőségi osztályok alapján.

IV – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a Bíróság előtti eljárás

31. A mértékvámnak az arányosság elvével való összeegyeztethetőségére vonatkozó kétségei miatt a kérdést előterjesztő bíróság a 2009. március 13-i végzésével, amely 2009. június 15-én érkezett meg a Bírósághoz, a következő kérdést terjesztette előzetes döntéshozatalra:

Semmisnek minősül-e az arányosság elvének megsértése miatt az a harmadik országból származó árukra alkalmazott vámtételből és a preferenciális vámtételből származó, a termék nettó 100 kilogrammjára jutó 222 euró kiegészítő összeg, amelyet az Agaricus nembe tartozó tartósított gombafajta (2003 1030 KN-kód) behozatalakor vetnek ki?

32. Az alapeljárás felperese, a Tanács és a Bizottság, a Bíróság alapokmányának 23. cikkében előírt határidőn belül írásbeli észrevételeket terjesztettek elő.

33. 2010. április 29-én tárgyalást tartottak, amelyen az alapeljárás felperesének, az olasz kormánynak, a Tanácsnak és a Bizottságnak a képviselői vettek részt.

V – A felek főbb érvei

34. Az *alapeljárás felperesének* véleménye szerint a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek esetében aránytalan.

35. Először is az ilyen mértékű vám megakadályozza a Kínai Népköztársaságból származó csiperkegomba közösségi értékesítését. A kínai csiperkegomba a fogyasztók felfogása szerint határozottan gyengébb minőségű, mint a Közösségből származó csiperkegomba. A kínai csiperkegomba csak akkor értékesíthető a Közösségben, ha az ára jóval a Közösségből származó csiperkegomba alatt van. A 100 kg töltőtömegenként 222 eurós

mértékvám kivetése esetén ilyen árat nem lehet megszabni. Továbbá a minőségi osztályok alapján való különbségtétel jelentős költségráfordítás nélkül is lehetséges. Ezenkívül az alapeljárás felperese szerint kevésbé korlátozó eszközként tekintetbe kell venni a Közösségben termelt gomba árának csökkentése céljából a szubvenciók nyújtását a közösségi termelők számára. Az alacsonyabb vám kivetése szintén megfelel a fogyasztók elfogadható ár ellenében történő ellátására vonatkozó közös agrárpolitikai célnak.

36. A Bizottság által előterjesztett adatokból kitűnik, hogy a mértékvám az értékvámmal és a kontingenstétellel együttesen már eleget tett a feladatának. A Közösségben már nem kell tartani a csiperkegomba piacának komoly torzulásától. Ezenkívül az alapeljárás felperese úgy véli, hogy a vám kivetése ellentmond a közös agrárpolitika céljának, amely a termelékenység és a termelési tényezők lehető legjobb hasznosításának növelése.

37. Az *olasz kormány* véleménye szerint a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek esetében összeegyeztethető az arányosság elvével.

38. A mértékvám célja a csiperkegomba közösségi termelőinek védelme. E vám kivetése megakadályozza, hogy a Közösségben a csiperkegomba ára túl erőteljesen csökkenjen a Kínai Népköztársaságból származó import miatt. Ez a vám tehát alkalmas e cél elérésére. A mértékvám kivetésére szintén szükség van. Az olasz kormány szerint a csiperkegombák minőségi osztályok szerinti felosztása nem lehetséges. Mivel a vásárlók szempontjából az érintett termékek a csiperkegomba-konzervek, a legmagasabb minőségi szint árát kell alapul venni. Az alacsonyabb minőségi szintek árának csökkenése ugyanis azt eredményezné, hogy a fogyasztók ezekhez a termékekhez fordulnának. A mértékvám nem minősül tényleges importtilalomnak sem. Először is a mértékvámnak éppen az a célja, hogy megakadályozza a harmadik országokból származó túlságosan jelentős importot. Másodszor, az olasz kormány megállapítja, hogy az előírt kontingenst meghaladóan is

importálnak a Közösségbe a Kínai Népköztársaságból származó csiperkegombát. A mértékvám tehát ténylegesen nem járt az importtilalom hatásával.

39. A *Tanács* véleménye szerint a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek esetében összeegyeztethető az arányosság elvével.

40. Az alapeljárás felperese által hivatkozott ítéletek tárgyai önálló mezőgazdasági lefölözések voltak. Ezek a Közösség egyoldalú védőintézkedései, amelyek célja a közösségi termékek árának stabilizálása. A közösségi termékek ára gyakran az importált áruk ára felett volt. Ezen célkitűzés miatt az önálló mezőgazdasági lefölözések esetében lehetséges és szükséges is volt, hogy a kiegészítő összegek szintjét célzottan a harmadik országok árainak és a különböző minőségi osztályoknak a figyelembevételével rögzítsék.

41. A mértékvámnak eltérő a természete, más keretfeltételeknek van alárendelve és mások a célkitűzései. Az önálló védőintézkedésekre vonatkozó ítélkezési gyakorlat emiatt a mértékvám esetében nem alkalmazható. A mértékvámnak nemcsak agrárpolitikai, hanem kereskedelempolitikai céljai is vannak. Agrárpolitikai szempontból a vámnak azt kell lehetővé tennie, hogy a közösségi termelők a termékeket olyan áron értékesíthessék, amely megfelelő életszínvonalat biztosít számukra. Ugyanakkor biztosítani kell az elégséges ellátást, amely ellenőrzött és megfelelő hozzáférést biztosít a harmadik országokból származó termékekhez. Amennyiben csak a közösségi termelők védelme volt a cél, jelentősebb intézkedéseket is lehetett volna hozni. Mindazonáltal a mértékvámmal a Közösségnek kereskedelempolitikai céljai is vannak. Ezen kereskedelempolitikai célokból adódóan a Közösség jelentősen csökkentette a cselekvési mozgásterét. Számos mezőgazdasági lefölözést szándékosan megszüntettek azok átláthatóságának hiánya miatt. Továbbá a Közösség engedményes listáján előírt legmagasabb vámtételeknél magasabb vám már nem vethető ki.

42. A csiperkegomba-konzervek mértékvámját megállapodás útján rögzítették egy olyan szinten, amely *de facto* egyenértékű volt az addig érvényben lévő, a Tanács által a nyolcvanas évek elején megállapított *status*

quo-val. A mértékvám, annak magas mértéke ellenére, nem aránytalan. Először is figyelembe kell venni, hogy a Tanács nem köteles egyformán kezelni a közösségi termelőket és a harmadik országok termelőit, és arra sem köteles, hogy a harmadik országok termelőinek olyan feltételek mellett biztosítsa a közösségi piachoz való hozzáférést, amelyek mellett azok képesek a közösségi termelőkkel versenyezni. Továbbá a harmadik országok termelőit csak a Közösség agrárpolitikai és kereskedelempolitikai céljainak eléréséhez szükséges mértékben hozzák hátrányos helyzetbe. A mértékvám mértékének visszatartó hatással kell rendelkeznie. Ezenkívül figyelembe kell venni a WTO keretében a tárgyalási rendszer alapjául szolgáló logikát, amelyet a kölcsönösen biztosított piacra jutásra tekintettel a *do ut des* elve jellemez. Nem léphetők túl a megállapodás szerinti legmagasabb vámtételek, amelyek valamennyi WTO-tagállamra határozatlan ideig vonatkoznak. A megállapodás szerinti vámtételek újratárgyalása hosszadalmas és költséges. Az árak erőteljesen ingadoznak, és emiatt a közösségi termékek ára és a Kínai Népköztársaságból származó termékek ára közötti különbség is ingadozik. Ennélfogva a mértékvámot a tárgyalásokon olyan szinten állapították meg, amelynek biztosítania kell, hogy annak hatását nem semlegesíti már rövid idő után az árak ingadozása.

43. Összességében meg kell állapítani, hogy a csiperkegomba-konzervek importjára vonatkozó rendszer egésze elérte a célját. Ebben az összefüggésben nem szabad figyelmen kívül hagyni a vámkontingens létezését, amelynek keretében könnyebb piacra jutásra van lehetőség. Tekintettel a közösségi termelés (jóllehet lassú) csökkenésére még annak a kérdése is felmerülhet, hogy az agrárpolitikai célkitűzésekre tekintettel a mértékvám esetében nem túl alacsony-e a megállapodás szerinti legmagasabb vámtétel.

44. A Tanács úgy véli, hogy a mértékvám abból az okból sem aránytalan, hogy az nem tesz különbséget a különböző minőségi osztályok között. A különböző minőségi osztályok között ugyanis helyettesítési hatás áll fenn. A minőségi osztályok szerinti megkülönböztetés ezenkívül a jogbiztonság és a közösségi jog egységes alkalmazása elve megsértésének veszélyével járna. Az ilyen megkülönböztetés, kifejezetten az árkülönbségek kompenzálásának céljából, nem összeegyeztethető a Közösség nemzetközi kereskedelmi jogi kötelezettségeivel sem. Egyébként a minőségi osztályok szerinti megkülönböztetés túlzott megterhelést jelentene a vámhatóságok és a vámügyi dolgozók számára.

45. Végül a Tanács felhívja a figyelmet arra, hogy gyengítené a Közösség helyzetét WTO keretein belül, ha a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a mértékvám sérti az arányosság elvét. A Közösség engedményes listáin szereplő vámtételek tárgyalásokon alapulnak, következésképpen a WTO tagállamainak kölcsönös és többoldalú engedményein. Amennyiben a Közösségtől megkövetelnék, hogy egyoldalúan engedélyezzen kedvezőbb feltételeket a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervek közösségi piacra való jutásához, aligha lehetne sikeres abban, hogy a közösségi termelőknek az érintett harmadik országok piacához való hozzáférésért megfelelő ellentételezést alkudjon ki.

46. A *Bizottság* véleménye szerint is összeegyeztethető az arányosság elvével a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek esetében.

47. A Bizottság először is arra hívja fel a figyelmet, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott ítélkezési gyakorlat a WTO létrehozása és a mezőgazdasági megállapodás hatálybalépése előtti önálló védőintézkedésekre vonatkozott. A mezőgazdasági megállapodás hatálybalépése előtt a Közösség – a közösségi termelés védelme céljából – hatáskörrel rendelkezett a vámok kiigazítására és nem tarifális intézkedések elfogadására. Ez az ítélkezési gyakorlat azonban nem alkalmazható a mértékvámok esetében.

48. A mértékvám csak az egyik eleme a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervek importszabályozására vonatkozó teljes rendszernek. Ennek a teljes rendszernek egyrészt az érintett közös piac szervezéséhez kapcsolódó agrárpolitikai céljai vannak. Ezen célok egyike, hogy egy kontingens megnyitása útján a közösségi piacon a csiperkegomba-konzervekből megfelelő kínálatot biztosítsanak. Az agrárpolitika további célja ezen megfelelő kínálat kiigazítása a piac követelményei alapján, a kínálat és a kereslet figyelembevételével. Végül további agrárpolitikai cél, hogy megakadályozzák a közösségi termelést érintő negatív hatást, amely abból ered, hogy az előírt kontingenst meghaladóan is importálnak csiperkegomba-konzerveket harmadik országokból a Közösségbe.

49. Másrészt fennállnak kereskedelempolitikai célok is. Az Uruguayi forduló keretében megszüntették a mezőgazdasági lefölözéseket, és megállapodás jött létre a mezőgazdasági termékekre kapcsolódó vámokról. Ezenkívül cél volt a mezőgazdasági termékeket érintő importterhek csökkentése is. A teljes rendszer kialakításával a Közösség eleget tett ezeknek a kötelezettségeknek is.

50. A Bizottság továbbá arra hívja fel a figyelmet, hogy a közösségi intézményeknek a közös agrárpolitika és a közös kereskedelempolitika területén politikai, gazdasági és szociális döntéseket kellett hozniuk. Ennélfogva az intézmények ezeken a területeken széles mérlegelési jogkörrel rendelkeztek. A mértékvám arányossága vizsgálatának keretében emiatt elegendő azt megvizsgálni, hogy az nyilvánvalóan alkalmatlan-e az elérni kívánt cél megvalósítására. A bírósági felülvizsgálat ilyen korlátozására azért is szükség van, mert a közösségi jogalkotónak a meghatározott célok megvalósítása érdekében egyensúlyt kell teremtenie az agrárpolitikai célok és a kereskedelempolitikai célok között.

51. A mértékvám kivetése nem nyilvánvalóan alkalmatlan a fent említett célok megvalósítására. Ez a vám ugyanis csökkenti a csiperkegomba-konzervek előírt kontingenst meghaladó importjára vonatkozó gazdasági ösztönzést. Az engedélyezett kontingenst meghaladó import gazdaságilag csak akkor előnyös, ha a Közösségen belüli kereslet olyan nagy, hogy az importőrök a vámteher ellenére is képesek megfelelő haszonrést elérni.

52. Az Uruguayi forduló tárgyalásai során, amelyek végül a legmagasabb vámtétel elfogadását eredményezték, a Bizottság a termesztettgomba-konzervek behozatala során alkalmazandó intézkedésekről szóló, 1981. június 30-i 1796/81/EGK tanácsi rendeletben[17] előírt összegből indult ki. Ezt az összeget a nettó tömeg viszonyítási számáról átszámították a töltőtömeg viszonyítási számára, amely 100 kg töltőtömegenként 278 eurót eredményezett. Azon megállapodás alapján, amely szerint a fennálló vámokat öt éves időszak alatt 20%-al csökkenteni kell, végül a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós összeget rögzítették. A mértékvám mértékére vonatkozó tárgyalások során a Bizottság a WTO valamennyi tagállamából származó potenciális importot figyelembe vette. Ebben az összefüggésben először is figyelembe kell venni, hogy a mértékvámtétel valamennyi WTO-tagállamból származó importra vonatkozik.

17 – HL L 193., 1. o.

Továbbá arra is tekintettel kell lenni, hogy a csiperkegomba-konzervek ára jelentősen ingadozik. A mértékvám mértéke azonban rögzített, ezért azt áringadozások esetén nem lehet felfelé kiigazítani.

53. Szükséges az ilyen mértékű mértékvámtétel. Meg kell akadályozni, hogy a közösségi termelés a kínai import nyomása alatt elsorvadjon. A csiperkegomba-konzervek kereskedelmének fejlődésére vonatkozó adatok megerősítik, hogy a mértékvám kivetése nem járt az importtilalommal összehasonlítható hatással. A Kínai Népköztársaságból származó csiperkegomba-konzervek Közösségbe irányuló importja mindig meghaladta az előírt kontingens mennyiségét. A 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám kivetése ezért a gazdasági szereplők számára nem eredményezi a csiperkegomba-konzervek előírt kontingenst meghaladó importjának megakadályozását. Ennélfogva nem lehet abból kiindulni, hogy a mértékvám kivetése gazdaságilag általában kevéssé vonzóvá teszi a csiperkegomba-konzervek importját.

54. A csiperkegomba-konzervek kereskedelmének fejlődésére vonatkozó adatok azt is jelzik, hogy a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám, mint a csiperkegomba-konzervek teljes importszabályozási rendszerének egyik eleme, anélkül érte el az árak hozzávetőleges stabilizálásából és a közösségi termelés csökkenő tendenciájának bizonyos mértékű lassításából álló célját, hogy az veszélyeztette volna a közösségi piacon a csiperkegomba-konzervek megfelelő kínálatát. Összefüggés állapítható meg az áringadozások és az importált mennyiségek változása között, jóllehet ezt a szállítási távolságok miatt némi időbeli eltolódás jellemzi. Azáltal, hogy a mértékvámot a kontingensen kívüli csiperkegomba-konzervek importjára vetik ki, lehetővé válik a kínálat kiigazítása, és így közvetetten a Közösségen belüli árak hozzávetőleges stabilitásának biztosítása. Végül, az alapeljárás felperesének lehetősége volt az importengedély beszerzésére. A Kínai Népköztársaságból származó importra vonatkozó kontingens a 2007-es évtől növekedett.

55. A Bizottság kifejti, hogy a célok elérése érdekében még az olyan intézkedések is indokoltak, amelyek bizonyos gazdasági szereplők számára lényeges gazdasági hátrányokkal

járnak. Elvileg a Közösségnek ennél jóval drasztikusabb eszközök is rendelkezésére álltak, így a mértékvám felemelése, a kontingensmennyiség csökkentése vagy megszüntetése, sőt a teljes importtilalom elrendelése. A mezőgazdasági megállapodás miatt azonban a közösségi piachoz való hozzáférés szabályozására vonatkozó közösségi cselekvési eszközök a vámokra korlátozódtak. A nemzetközi kereskedelmi jog alapján azonban a rögzített kontingens meghaladása esetén megengedett a mértékvám kivetése, amelynek összegét a Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listái írják elő. Annak a ténynek, hogy az alkalmazott vámok és kontingensmennyiségek a Közösség WTO-nál fennálló engedményes listái vámtételeinek felelnek meg, az a magyarázata, hogy a csiperkegomba-konzervek kereskedelmének fejlődése a Közösség ezen vámtételekről való megállapodás idején fennálló szándékaival van összhangban.

56. Végül az érintett KN-kódon belül a minőségi osztályok alapján való megkülönböztetés a Közösséget a nemzetközi jog alapján terhelő, a rögzített vámtételek betartására vonatkozó kötelezettség miatt nem lehetséges.

VI – Jogi értékelés

57. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám arányosságát illetően, amelyet a közös vámtarifa vámtételei alapján a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékekre, azaz csiperkegomba-konzervekre vetettek ki, amennyiben azokat a módosított 1864/2004 rendelettel megnyitott kontingenst meghaladóan importálták a Közösségbe. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság mezőgazdasági lefölözések arányosságára vonatkozó ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, először ezekkel fogok foglalkozni (A). Ezt követően megvizsgálom azt a kérdést, hogy ezen ítélkezési gyakorlatra tekintettel a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvámot összeegyeztethetőnek lehet-e tekinteni az arányosság elvével (B).

A – *A Bíróság mezőgazdasági lefölözésekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatáról*

58. A Bíróság számos ítéletben[18] vizsgálta a Bizottság és a Tanács azon rendeleteinek

18 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott: 345/82. sz. Wünsche-ügyben hozott ítélet, a C-25/90. sz. Faust, Wünsche ügyben hozott ítélet, a C-26/90. sz. Wünsche-ügyben hozott ítélet, a C-295/94. sz. Hüpeden és Pietsch ügyben hozott ítélet.

érvényességét, amelyekkel a közösségi csiperkegomba-termelők védelme céljából ideiglenes vagy állandó intézkedéseket fogadtak el. Ezen rendeletek alapján kiegészítő összeget vetettek ki az egyes harmadik országokból származó csiperkegombakonzerv-importra, amennyiben az meghaladta az előírt kontingenst.

59. A Bíróság ezekben az ítéletekben először is kifejtette, hogy főszabály szerint szükséges a kiegészítő összeg kivetése a közösségi piac torzulásának megakadályozására.[19] A Bíróság megerősítette továbbá, hogy ezen célra tekintettel olyan szintű kiegészítő összeget is meg lehet határozni, amely a harmadik országokból való behozatalt gazdaságilag kevéssé vonzóvá teszi.[20]

60. A Bíróság azonban ezekben az ítéletekben az elérendő célra tekintettel nem tartotta szükségesnek *a kiegészítő összeg szintjének meghatározását.* A Bíróság megállapította, hogy a kiegészítő összeg kivetése annak túl magas szintje miatt a gyakorlatban a gazdasági szankció hatásával rendelkezik. Mivel a védőintézkedésnek nem volt célja a gazdasági szankcióval kiegészített importtilalom bevezetése, a kiegészítő összeg szintje meghaladta a szükséges mértéket.[21] A Bíróság egy esetben már megállapította, hogy valójában gazdasági szankciónak minősül, ha a kivetett kiegészítő összeg az első osztályú csiperkegomba előállítási költségének körülbelül kétharmadát teszi ki.[22]

61. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a mezőgazdasági lefölözések szintjének az arányosság elvével való összeegyeztethetőségének értékelése keretében két küszöb különböztethető meg:

62. Az *első küszöböt* akkor érik el, amikor a kiegészítő összeg annyira magas, hogy az a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzerveknek az előírt kontingenst meghaladó importálását kevéssé vonzóvá teszi. Az ilyen szintű kiegészítő összeg kivetése szükségesnek tekinthető a közösségi piac torzulásainak megakadályozására irányuló cél megvalósításához. Azon kérdés

19 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Faust-ügyben hozott ítélet 19. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott C-25/90. sz. Wünsche-ügyben hozott ítélet 20. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott C-26/90. sz. Wünsche-ügyben hozott ítélet 20. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott Hüpeden-ügyben hivatkozott ítélet 19. pontja és a 3. lábjegyzetben hivatkozott Pietsch-ügyben hozott ítélet 22. pontja.

20 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Pietsch-ügyben hozott ítélet 26. és azt követő pontjai.

21 – A3. lábjegyzetben hivatkozott Faust-ügyben hozott ítélet 23. és 28. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott C-25/90. sz. Wünsche-ügyben hozott ítélet 24. és 29. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott C-26/90. sz. Wünsche-ügyben hozott ítélet 24. és 29. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott Hüpeden-ügyben hivatkozott ítélet 26. pontja és a 3. lábjegyzetben hivatkozott Pietsch-ügyben hozott ítélet 29. és 34. pontja.

22 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Pietsch-ügyben hozott ítélet 34. pontja.

megítéléséhez, hogy ezt a küszöböt mikor érik el, a Bíróság a közösségi intézmények számára széles mérlegelési jogkört ismer el.[23]

63. A második küszöböt azonban akkor érik el, ha a kiegészítő összeg annyira magas, hogy az a csiperkegomba-konzervek importját nem pusztán gazdaságilag kevéssé vonzóvá teszi, hanem gyakorlatilag gazdasági szankcióként hat. Ilyen szintű kiegészítő összeget a Bíróság már nem tartott szükségesnek. Ez azon az elgondoláson alapul, hogy a közösségi piac harmadik államokból származó import miatti torzulásainak megakadályozásához elegendő, ha kevéssé vonzóvá teszik az importot. Nem feltétlenül szükséges azonban ezt az importot megtiltani, és az importtilalom megszegését szankcionálni. A Bíróság úgy vélte, hogy akkor van szó szankcióról, ha a kiegészítő összeg annyira magas, hogy az *de facto* gazdasági szankcióként hat. A túlzottan magas kiegészítő összeg kivetése ugyanis ténylegesen a gazdasági szankciókkal kiegészített importtilalom hatásával rendelkezik.

23 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Pietsch-ügyben hozott ítélet 29. pontja.

64. Mielőtt belebocsátkoznék a mértékvám és azon kérdés megvizsgálásába, hogy alkalmazható-e a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat erre a vámra, fel szeretném hívni a figyelmet két fontos szempontra az ezen ítéletek tárgyát képező kiegészítő összegek tekintetében. Először is a kiegészítő összegek esetében a Közösség olyan intézkedéseiről van szó, amelyek elsősorban azt az agrárpolitikai célkitűzést kívánták megvalósítani, hogy a közösségi termelő védelme érdekében megakadályozzák a közösségi piac torzulásait, amely torzulásokat a csiperkegomba-konzerveknek a harmadik országokból a Közösségbe való túlzott importja okoz, vagy okozhat. Másodszor, olyan intézkedésekről van szó, amelyeket a WTO létrehozása előtt – tehát a mezőgazdasági megállapodás hatálybalépése, illetve a Kínai Népköztársaságnak a WTO-hoz való csatlakozása előtt – fogadtak el.

B – *A mértékvám arányosságáról*

65. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni a Bíróságtól, hogy a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám kivetése a Kínai Népköztársaságból származó csiperkegomba-konzervekre arányosnak tekinthető-e a kiegészítő összegekre vonatkozó fent

hivatkozott ítélkezési gyakorlat előírásaira tekintettel.

66. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a valamely gazdasági szereplőket pénzügyi teherrel sújtó intézkedések arányossága annak a feltételnek van alárendelve, hogy az intézkedéseknek a szóban forgó szabályozás által követett jogszerű célkitűzés elérésére alkalmasnak és ahhoz szükségesnek kell lennie. Így amennyiben több megfelelő intézkedés kínálkozik, a kevésbé kényszerítő intézkedéshez kell folyamodni, és az okozott hátrányok a tekintetbe vett célokhoz képest nem lehetnek aránytalanul nagyok.[24]

1. Az intézkedések céljai

67. Ahogyan azt az olasz kormány helyesen megjegyzi, azon kérdés vizsgálatához, hogy a 100 kg töltőtömegre 222 eurós mértékvám kivetése összeegyeztethető-e az arányosság elvével, először is meg kell határozni ezen intézkedések célját (1). Mivel a közös agrárpolitika és a közös kereskedelempolitika területére tartozó célokról van szó, és a közösségi intézmények ezeken a területeken széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, felmerül a kérdés, hogy a széles mérlegelési jogkör esetén mekkora a felülvizsgálat terjedelme (2). Mivel úgy vélem, hogy az arányosság vizsgálatának struktúráját a közösségi intézmények széles mérlegelési jogköre nem befolyásolja, hanem az a vizsgálat intenzitását a nyilvánvaló mértékre csökkenti, a továbbiakban azt vizsgálom meg, hogy a mértékvám célja nyilvánvalóan elfogadhatatlan-e (3), és hogy ezen vám kivetése a célra tekintettel nyilvánvalóan alkalmatlan-e (4), nyilvánvalóan szükségtelen-e (5), vagy nyilvánvalóan aránytalan-e (6).

68. A Bizottság helyesen állapítja meg, hogy a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó

24 – A 265/87. sz. Schräder-ügyben 1989. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1989., 2237. o.) 21. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott Faust-ügyben hozott ítélet 12. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott C-25/90. sz. Wünsche-ügyben hozott ítélet 13. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott C-26/90. Wünsche-ügyben hozott ítélet 13. pontja, a 3. lábjegyzetben hivatkozott Hüpeden-ügyben hozott ítélet 14. pontja és a 3. lábjegyzetben hivatkozott Pietsch-ügyben hozott ítélet 15. pontja.

termékek esetében csak az egyik eleme a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervek importját szabályozó teljes rendszernek. A mértékvám céljainak értékelése keretében figyelembe kell venni e vám és a teljes szabályozás más elemei közötti szoros összefüggést.

69. A jelen esetre az időbeli hatály alapján alkalmazandó teljes rendszer lényegében a következőkből áll:

– azokból a vámokból, amelyeket a közös vámtarifa vámtételei a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek importjára írnak elő,

– a gombakontingensek megnyitásáról és kezeléséről szóló 1864/2004 módosított rendeletből

– és a 980/2005 rendelet alapján a Közösség általános preferenciarendszeréből.

70. A módosított 1864/2004 rendelet szerint az e rendelettel megnyitott kontingens keretében importált csiperkegomba-konzervekre 23%-os vámot vetnek ki. Az e kontingensen felül importált csiperkegomba-konzervekre azonban 18,4%-os – a jelen esetben a Közösség általános preferenciarendszere alapján 14,9%-ra csökkentett[25] – vámot, valamint 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvámot vetnek ki. Ez a teljes rendszer nem csak agrárpolitikai (a), hanem kereskedelempolitikai célokkal (b) is rendelkezik.

a) Agrárpolitikai célok

71. Agrárpolitikai szempontból az egyik cél a közösségi piac torzulásainak csökkentése. A mértékvám kivetésének célja a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervek importjának korlátozása. Ezáltal lehetővé válik az áringadozások elkerülése, a közösségi piacon az árak csökkenésének

25 – Lásd a jelen indítvány 19–22. pontját.

megakadályozása és a közösségi termelők számára megfelelő jövedelem biztosítása. Mindazonáltal, mivel a csiperkegomba-konzervek megfelelő kínálatának, stabil árakon, a közösségi piacon is fenn kell állnia, a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervek esetében – a módosított 1864/2004 rendelettel előírt kontingens keretében – kedvezőbb feltételekkel engedélyezik a közösségi piachoz való hozzáférést. Az ilyen importra nem vetik ki a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvámot[26].

b) Kereskedelempolitikai célok

72. A teljes rendszernek azonban kereskedelempolitikai céljai is vannak. A vámtételek szintje és a rendszer jogi kialakítása a nemzetközi kereskedelmi jog követelményeiből, közelebbről a Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listáiból és a mezőgazdasági megállapodásból erednek.

73. A mezőgazdasági megállapodás megkötése előtt a mezőgazdasági termékek nemzetközi kereskedelmét számos vámjellegű és nem vámjellegű kereskedelmi akadály jellemezte. A nemzetközi kereskedelemre gyakorolt hatására tekintettel többek között bírálták a változó importlefölözések eszközét, amelyet a Közösség a közösségi termelők védelme érdekében vezetett be. A harmadik országok exportőrei szempontjából ugyanis ez az eszköz az átláthatóság és az előreláthatóság hiányával jár[27].

74. A mezőgazdasági megállapodás célja a WTO-tagok mezőgazdasági piacaihoz való hozzáférés javítása. E cél elérése érdekében a WTO tagjai a mezőgazdasági megállapodás 4. cikkének (1) bekezdésében megegyeztek arról, hogy a mezőgazdaság területén a nem vámjellegű kereskedelmi akadályokat átfogóan vámmá alakítják. E vámok legmagasabb

26 – Lásd a módosított 1864/2004 rendelet (7) és (10) preambulumbekezdését.

27 – Geboye Desta, M., *The Law of International Trade in Agricultural Products*, Kluwer Law International, 2002., 9. o., hangsúlyozza, hogy a mezőgazdasági megállapodás legjelentősebb vívmánya, hogy jelenleg megfelelő szintű biztonság, előreláthatóság és jogállamiság áll fenn a mezőgazdaság területére vonatkozó nemzetközi kapcsolatokban.

tételeit a WTO-nál a tagok engedményes listáiban rögzítették. A mezőgazdasági megállapodás 4. cikkének (1) bekezdése alapján a WTO tagjai nem fogadhatnak el nem vámjellegű intézkedéseket. Az e rendelkezéshez tartozó 1. lábjegyzetből kitűnik, hogy ezen tiltott intézkedések magukban foglalják a változó importlefölözéseket is.

azokat a kereskedelempolitikai eszközöket is, amelyeket a Közösség a mezőgazdasági piacának megnyitásával *közvetetten* kívánt elérni. A mezőgazdasági piacához való hozzáférés megkönnyítésével a Közösségnek többek között az az agrárpolitikai célja, hogy a Közösség gazdasági szereplőinek ellentételezésként a WTO többi tagállama piacához könnyebb hozzáférést biztosítsanak. Ahogyan azt a Tanács helyesen megállapította, a mértékvám értékelésénél mindig figyelembe kell venni a WTO keretében folytatott tárgyalásokra jellemző *do ut des* elvét.

2. Az alkalmazandó vizsgálat terjedelméről

75. A mezőgazdasági megállapodás 4. cikkének *közvetlen* kereskedelempolitikai célja tehát a mezőgazdasági piacokhoz való átláthatóbb és előreláthatóbb hozzáférés megszervezése azáltal, hogy a WTO-tagok számára megtiltják a vámoktól eltérő kereskedelmi akadályok bevezetését. A kizárólag vámok alkalmazásából eredő további kereskedelempolitikai előny, hogy technikailag egyszerűbb tárgyalni a vámcsökkentésről, mint a nem vámjellegű kereskedelmi akadályok csökkentéséről[28]. Mindazonáltal figyelembe kell venni

76. A Bizottság álláspontja szerint a jelen esetben az arányosság vizsgálatának arra kell korlátozódnia, hogy a mértékvám nyilvánvalóan alkalmatlan-e a céljának megvalósítására. A Bizottság arra hivatkozik, hogy a közösségi intézmények az agrárpolitika és a kereskedelempolitika területén széles mérlegelési

28 – Lásd McMahon, J., *The WTO Agreement on Agriculture*, Oxford University Press, 2006., 33. o., aki megjegyzi, hogy a vámosítás valóban az egész mezőgazdasági megállapodás legfontosabb vonatkozása, mivel a vámintézkedések átláthatóbbak, és azokról egyszerűbb tárgyalni.

jogkörrel rendelkeznek, és az eltérő érdekek között egyensúlyt kell teremteniük.

77. Először is meg kell állapítani, hogy a közösségi intézmények széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a közös agrárpolitika és a közös kereskedelempolitika területén, mivel ezeken a területeken politikai, gazdasági és szociális döntéseket kell hozniuk, és összetett vizsgálatokat kell lefolytatniuk[29].

78. Ez azonban nem eredményezi azt, hogy a mértékvám esetében kizárólag annak nyilvánvaló alkalmatlanságát kell vizsgálni.

79. Az állandó, bár nem egységes ítélkezési gyakorlat szerint az olyan területre tartozó intézkedés arányosságának vizsgálata esetén, ahol az érintett közösségi intézmény mérlegelési jogkörrel rendelkezik, a Bíróság álláspontja szerint nem az a kérdés, hogy a jogalkotó által alkalmazott intézkedés volt-e az egyetlen vagy a lehető legjobb, hanem pusztán az, hogy ez az intézkedés nyilvánvalóan alkalmatlan volt-e.[30]

80. Ahogyan azt egy másik helyen már kifejtettem[31], számomra nem meggyőző ez a megközelítés. Még azokon a területeken is, amelyeken a közösségi intézmények széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, az arányosság elve alkalmazásánál annak kell a kiindulópontnak lennie, hogy az intézmények széles mérlegelési jogköre nem teszi kizárttá azok intézkedéseinek bírósági felülvizsgálatát. Az a körülmény, hogy a közösségi intézmények bizonyos területeken széles mérlegelési

29 – A C-351/04. sz. Ikea Wholesale ügyben 2007. szeptember 27-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-7723. o.) 40. pontja és a C-34/08. sz. Azienda Agricola Disarò Antonio és társai ügyben 2009. május 14-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-4023. o.) 76. pontja.

30 – A közös agrárpolitikát illetően lásd a C-365/08. sz. Agrana Zucker ügyben 2010. május 20-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-4341. o.) 33. pontját, a C-310/04. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 2006. szeptember 7-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-7285. o.) 99. pontját és a C-189/01. sz., Jippes és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5689. o.) 83. pontját. A többi terület vonatkozásában lásd különösen a C-58/08. sz., Vodafone és társai ügyben 2010. június 8-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-4999. o.) 52. pontját, a C-558/07. sz., S.P.C.M. és társai ügyben 2009. július 7-én hozott ítélet (az EBHT 2009., I-5783. o.) 42. pontját, a C-154/04. és C-155/04. sz., Alliance for Natural Health és társai egyesített ügyekben 2005. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-6451. o.) 52. pontját, a C-434/02. sz. Arnold André ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-11825. o.) 46. pontját, a C-210/03. sz. Swedish Match ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-11893. o.) 48. pontját és a C-491/01. sz. British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ügyben 2002. december 10-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-11453. o.) 123. pontját.

31 – Lásd a 29. lábjegyzetben hivatkozott Azienda Agricola Disarò Antonio és társai ügyre vonatkozó indítványom 62. és azt követő pontjait és a 30. lábjegyzetben hivatkozott C-365/08. sz. Agrana Zucker ügyre vonatkozó indítványom 65–72. pontját. Lásd még Mosbrucker, A.-L., „Contrôle du système des quotas laitiers", *Europe*, Revue mensuelle NexisLexis Jurisclasseur, 2009. július, 16. o., amely megerősíti a háromlépcsős megközelítést, és bírálja a felülvizsgálatnak a nyilvánvalóan alkalmatlan jellegre való csökkentését.

jogkörrel rendelkeznek, nem teszi indokolttá, hogy valamely intézkedés arányosságának vizsgálata arra korlátozódjon, hogy az intézkedés nyilvánvalóan alkalmatlan-e. Az ilyen megközelítés azt jelentené, hogy a közösségi intézmény célját és a magánszemélyek érintett jogait már nem „vetik össze", és az arányosság elve elveszítené a magánszemélyek védelmére irányuló összetevőjét. Ezáltal az arányosság elve a mérlegelési jogkör objektív felülvizsgálatára korlátozódna. Az ilyen megközelítés azzal sem indokolható, hogy az a közösségi intézmények mozgásterének Bíróság általi figyelembevételéből adódik. Ez a megkívánt figyelembevétel ugyanis az arányosság háromlépcsős vizsgálata keretében is biztosítható. Ennek érdekében elegendő, hogy tiszteletben tartsák a közösségi intézmény mérlegelési jogkörét az elérni kívánt cél kiválasztása és mérlegelése terén, és másodszor, hogy az arányosság vizsgálatának intenzitása arra korlátozódjon, hogy az érintett intézkedés nyilvánvalóan alkalmatlan, nyilvánvalóan szükségtelen vagy nyilvánvalóan aránytalan-e.

81. A jelen eljárás céljait illetően elegendő utalni arra, hogy a Bíróság általában nem szorítkozik valamely intézkedés nyilvánvaló alkalmatlanságának vizsgálatára, hanem figyelembe veszi azok szükségességéhez és arányosságához kapcsolódó elemeket is[32]. Ebben az összefüggésben arra is rá lehet mutatni továbbá, hogy a Bíróság a fent hivatkozott, mezőgazdasági lefölözésekre vonatkozó ítéletekben[33] a vizsgálat terjedelmét nem korlátozta az önálló védőintézkedések alkalmatlanságára.

32 – Lásd különösen a 30. lábjegyzetben hivatkozott Vodafone-ügyben hozott ítélet 51. és azt követő pontjait, amelyben a Bíróság a 61–68. pontban a szükségesség elemeit, a 69. pontban az intézkedés arányosságát vizsgálta, a 30. lábjegyzetben hivatkozott Agrana Zucker ügyben hozott ítélet 42. pontját, a 30. lábjegyzetben hivatkozott British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ügyben hozott ítélet 126. és azt követő pontjait. Lásd még Koch, O., *Der Grundsatz der Verhältnismäßigkeit in der Rechtsprechung des Gerichtshofs der Europäischen Gemeinschaften*, Berlin 2003., 212. o., aki kiemeli, hogy majdnem minden ítélet, amelyben a Bíróság a vizsgálatot látszólag az „alkalmatlanságra" korlátozta, egy esetleges alternatív intézkedésekkel kapcsolatos vitát és részben részletes indokolást tartalmazott arra nézve, hogy ezen intézkedések miért nem részesíthetők előnyben. A „nyilvánvaló alkalmatlanság" fogalma ennélfogva csak az arányosság többlépcsős vizsgálatának keretében korlátozott felülvizsgálati szint szinonimájaként értendő. Ugyanebben az értelemben Kischel, U., „Die Kontrolle der Verhältnismäßigkeit durch den Europäischen Gerichtshof", *Europarecht* 2000, 380., 398. és azt követő oldalak, kiemeli, hogy a Bíróság a saját megfogalmazásának, miszerint az arányosság felülvizsgálatát a releváns területeken a nyilvánvaló alkalmatlanság vizsgálatára kell korlátozni, nem olyan értelmet tulajdonít, mint amilyennel az első látásra rendelkezni tűnik. A releváns határozatokból ellenben világosan kitűnik, hogy a közösségi jogalkotó mérlegelési jogköre nem korlátozza az arányosságot nyilvánvaló alkalmatlanságra, hanem az arányosság felülvizsgálatát összességében nyilvánvaló hibákra szűkíti le. Lásd még Zatschler, C., Finding facts, *European Advocate,* Spring 2010., 11., 12. és azt követő oldalak, amely hangsúlyozza, hogy a mérlegelési jogkör csak a felülvizsgálat terjedelmét befolyásolja, az arányosság felülvizsgálatának struktúráját azonban nem.

33 – Lásd az 58–64. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

82. Egyebekben nem csak jogbiztonsági okokból volna örvendetes, ha a Bíróság egyértelműen leszögezné, hogy még a közösségi intézmények széles mérlegelési jogköre esetén sem szorítkozik pusztán annak vizsgálatára, hogy valamely intézkedés nyilvánvalóan alkalmatlan-e, hanem azon túlmenően az intézkedés szükségességét és arányosságát is megvizsgálja, jóllehet számottevően csekélyebb intenzitással.

3. A nyilvánvalóan elfogadhatatlan célok hiánya

83. Ahogyan azt fentebb kifejtettem[34], figyelembe kell venni a közösségi intézményeknek az agrárpolitika és a kereskedelempolitika, ezen belül különösen a célok kiválasztása terén fennálló mérlegelési jogkörét. Emiatt ezeken a területeken a célok kiválasztása és súlyozása csak nagyon korlátozott felülvizsgálatnak van alávetve a Bíróság részéről. Mindez az egymással ellentétes célok kiegyensúlyozásának kérdésére is vonatkozik.

34 – Lásd a jelen indítvány 80. pontját.

84. Ennélfogva jogilag nem kifogásolható, hogy a Tanács és a Bizottság a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervek importszabályozására vonatkozó teljes rendszer megszervezése során nemcsak agrárpolitikai, hanem kereskedelempolitikai célokat is kitűzött. Az sem kifogásolható, hogy a Közösség a fent hivatkozott kereskedelempolitikai célok[35] érdekében a mezőgazdasági megállapodás megkötésével a nemzetközi jog szerint korlátozta agrárpolitikai eszközeit[36].

4. A nyilvánvaló alkalmatlanság hiánya

85. A 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek esetében nem nyilvánvalóan

35 – Lásd a jelen indítvány 75. pontját.

36 – Ettől meg kell különböztetni azt a kérdést, hogy ez úgyszintén indokolt-e az érintett gazdasági szereplők ehhez kapcsolódó kiegészítő terheire tekintettel. Ezt a kérdést az intézkedés arányosságának keretében kell megvizsgálni, lásd a jelen indítvány 122. pontját.

alkalmatlan az azzal elérni kívánt agrárpolitikai és kereskedelempolitikai célok megvalósítására.

86. Először is, a mértékvám kivetése nem nyilvánvalóan alkalmatlan arra az *agrárpolitikai* célra, hogy gazdaságilag kevésbé vonzóvá tegye a harmadik országokból származó gombakonzerveknek a módosított 1864/2004 rendelettel megnyitott kontingensen felüli importját, és ezáltal korlátozza a harmadik országokból származó gombakonzervek túlzott mértékű importálásából eredő piaci torzulásokat.

87. Másodszor, megfelel a mezőgazdasági piacok átláthatóbb és előreláthatóbb megszervezésére irányuló nemzetközi kereskedelmi jogi tarifális megközelítésnek, hogy a közösségi termelők védelmére irányuló intézkedés a mértékvám formáját ölti. Ezáltal ez az intézkedés nem tekinthető nyilvánvalóan alkalmatlannak a vám kivetésével elérni kívánt *kereskedelempolitikai cél* megvalósítására.

5. A nyilvánvaló szükségtelenség hiánya

88. Meg kell vizsgálni továbbá, hogy a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek esetében nyilvánvalóan szükségtelen-e. A szükségesség keretében meg kell vizsgálni, hogy a vizsgálandó intézkedés mellett rendelkezésre állnak-e a cél elérésére alkalmas egyéb, az érintettek számára kevésbé korlátozó intézkedések, amelyekkel a cél ugyanolyan hatékonyan megvalósítható. A közösségi intézmények széles mérlegelési jogkörére tekintettel a kevésbé korlátozó alternatív intézkedés rendelkezésre állása vizsgálatának azonban a nyilvánvaló jelleg vizsgálatára kell korlátozódnia.[37]

89. A vizsgálandó intézkedés a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám kivetése. Ez a mérték megfelel annak az összegnek, amelyről a Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listáin állapodtak meg. Először tehát az a kérdés merül fel, hogy az agrár- és kereskedelempolitikai célok ugyanolyan hatékonyan megvalósíthatók lettek volna-e egy alacsonyabb összegről való *megállapodás* esetén (a). Továbbá meg kell vizsgálni, hogy kevésbé korlátozó eszköz lehet-e a Közösség agrár- és kereskedelempolitikai céljainak megvalósítására, ha a Közösség a közös vámtarifa vámtételeiben *egyoldalúan* határoz

37 – Lásd a jelen indítvány 66. és 80. pontját.

meg olyan mértékvámot, amely alacsonyabb, mint a Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listáin a megállapodás szerinti legmagasabb vámtétel (b). Ezenkívül meg kell vizsgálni, hogy kevésbé korlátozó intézkedésnek minősülhet-e a mértékvámtételeknek a különböző minőségi osztályok szerinti kiigazítása (c). Végül meg kell vizsgálni az alapeljárás felperesének azt az érvét, amely szerint kevésbé korlátozó intézkedés a közösségi termelők nagyobb támogatása (d).

a) A Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listáin a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvámnál alacsonyabb vámtételről való megállapodás

90. Először az a kérdés merül fel, hogy a Közösség elérhette volna-e ugyanolyan hatékonyan az agrár- és kereskedelempolitikai céljait, ha a WTO-nál fennálló engedményes listáin a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurónál alacsonyabb szintű vámtételről állapodott volna meg.

91. Álláspontom szerint erre a kérdésre nemmel kell válaszolni.

92. Először is arra kell felhívni a figyelmet, hogy a harmadik országokból származó túlságosan nagy mértékű importból eredő piaci torzulások korlátozására vonatkozó *agrárpolitikai cél* szempontjából szükségesnek kell tekinteni az olyan mértékű mértékvám kivetését, amely kevésbé vonzóvá teszi a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzerveknek az előírt kontingenst meghaladó importját[38].

93. Másodszor, figyelembe kell venni, hogy összetett vizsgálatot feltételez a mértékvám azon mértékének meghatározása, amelytől a harmadik országokból való import kevéssé vonzóvá válik. Ennélfogva a közösségi intézmények számára ebben a vonatkozásban széles mérlegelési jogkört kell elismerni[39]. Ez még

38 – Lásd a jelen indítvány 59. pontját.
39 – Lásd a jelen indítvány 62. pontját.

inkább így van, ha nem valamely mértékvám meghatározásáról, hanem a Közösség WTO-nál fennálló engedményes listáinak legmagasabb vámtételeire vonatkozó megállapodásról van szó. Ezt a legmagasabb vámtételt ugyanis a Közösség nem lépheti túl, annak állandó jellege van[40], és az a GATT 1947 1. cikkével összhangban a legnagyobb kedvezmény elve szerint valamennyi WTO-tagból származó importra vonatkozik. Ennélfogva a hatáskörrel rendelkező közösségi intézményeknek az ilyen legmagasabb vámtételekről való tárgyalások során *előzetesen* kell figyelembe venniük, hogy a mértékvám – amely legfeljebb a megállapodás szerinti legmagasabb vámtételt érheti el – mennyiben alkalmas arra, hogy a csiperkegomba-konzerveknek az előírt kontingensen felüli importját még áringadozások esetén is megakadályozza.

94. Harmadszor emlékeztetni kell arra, hogy a változó lefölözés a Bíróság szerint is csak akkor szükségtelen, ha az annyira magas, hogy nemcsak az a hatása, hogy a csiperkegomba-konzervek Közösségbe való importját gazdaságilag kevéssé vonzóvá teszi, hanem az ezenfelül *de facto* gazdasági szankcióval kiegészített importtilalom hatásával rendelkezik.[41]

95. Még ha ezt az elgondolást alkalmazni is kellene a megállapodás szerinti legmagasabb vámtételekre, a Bíróság által a változó mezőgazdasági lefölözésekre alkalmazott szempontokat nem lehet minden további nélkül alkalmazni a WTO keretében szerződéses megállapodás tárgyát képező legmagasabb vámtételre. Közelebbről, a megállapodás szerinti legmagasabb vámtétel, annak általános és állandó érvényessége miatt nem tekinthető szükségtelennek mindössze amiatt, hogy az nem veszi kellően figyelembe azokat a különbségeket, amelyek egy meghatározott időpontban a közösségi termékek árai és egy meghatározott WTO tagállamból származó importált termékek árai között fennálltak. Ezzel ellenkezőleg az ilyen legmagasabb vámtételről szóló megállapodást az agrárpolitikai célokra tekintettel csak akkor lehet nyilvánvalóan szükségtelennek tekinteni, ha – a WTO más tagállamaiból származó potenciális import és a lehetséges áringadozások figyelembevételével – ez a legmagasabb vámtétel jóval meghaladja az ahhoz szükséges mértéket, hogy a közösségi termelés védelme

40 – A jelen esetben kiváltképpen nem lehet a mezőgazdasági megállapodás 5. cikke különleges védintézkedésekre vonatkozó rendelkezésére hivatkozni, mivel a 2003 10 30 KN-kód alá tartozó termékek nincsenek megjelölve az „SSG” rövidítéssel.

41 – Lásd a jelen indítvány 63. pontját.

érdekében megakadályozza az előírt kontingenst meghaladó harmadik államokból származó importot.

96. A fentiekre tekintettel a jelen esetben nem látom indokoltnak annak megállapítását, hogy nyilvánvalóan szükségtelen volt a Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listáin a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós legmagasabb vámtételről szóló megállapodás. A Bizottság és a Tanács utalnak arra, hogy mind a Közösségen belül, mind azon kívül figyelembe kellett venniük a csiperkegomba-konzervek árának olykor jelentős ingadozásait. Előterjesztik továbbá, hogy a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós legmagasabb vámról szóló megállapodásra annak megakadályozása érdekében volt szükség, hogy a közösségi termelés elsorvadjon a harmadik országokból származó import nyomása alatt. Az iratokból nem tudok olyan tényezőt kiemelni, amely kiindulópontként szolgálhatna ahhoz a következtetéshez, hogy az Uruguayi forduló tárgyalásai idején ez az álláspont nyilvánvalóan téves volt.

97. A közösségi intézmények ezen álláspontja inkább utólagosan nyert megerősítést. Mindez a Bizottság által előterjesztett piaci adatokból tűnik ki. A Bizottság által az írásbeli észrevételeihez 3. mellékletként csatolt, az árak fejlődési irányára vonatkozó áttekintésből kitűnik, hogy a 2004-es és a 2005-ös év során a Kínai Népköztársaságból importált csiperkegomba-konzervek átlagos árai és a Közösségből származó csiperkegomba-konzervek átlagos eladási árai között olykor olyan nagy volt a különbség, hogy a csiperkegomba-konzerveknek a Kínai Népköztársaságból a Közösségbe való importja gazdasági szempontból még a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám kivetése mellett is vonzó volt.

98. Mindezt megerősítik a Bizottság írásbeli észrevételeihez csatolt 4. mellékletben szereplő adatok, amelyek szerint a Kínai Népköztársaságból származó csiperkegomba-konzerveket nemcsak a módosított 1864/2004 rendeletben előírt kontingens keretében, hanem jelentős mértékben e kontingenst meghaladóan is importálnak a Közösségbe. Ezen adatok alapján a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám, legalábbis bizonyos esetekben, nem volt kellően magas ahhoz, hogy gazdaságilag kevéssé vonzóvá tegye a csiperkegomba-konzerveknek az előírt kontingenst

meghaladóan a Kínai Népköztársaságból a Közösségbe való importálását. E körülmények között nem feltételezhető, hogy a mértékvám már elérte azt a küszöböt, amely fölött e vám a gazdasági szankcióval kiegészített importtilalom hatásával rendelkezne.

b) A Közösség WTO-nál fennálló engedményes listáin a megállapodás szerinti legmagasabb vámtételnél alacsonyabb szintű mértékvám alkalmazása

100. A Tanács és a Bizottság a tárgyaláson megerősítették, hogy a közös vámtarifa vámtételeiben a mértékvámot azért határozták meg 100 kg töltőtömegenként 222 euróban, mert ez felel meg a Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listáin a megállapodás szerinti vámtételnek. Állításuk szerint más szempontot nem vettek figyelembe.

99. Még ha valamely intézkedés jogszerűségének megítélésénél az elfogadás időpontját kell is alapul venni, a csiperkegomba-konzervek piacának fejlődése amellett szól, hogy a közösségi intézmények nem léptek túl a széles mérlegelési jogkörük korlátain azzal, hogy a Közösség legmagasabb vámtételeként 100 kg töltőtömegenként 222 euróról állapodtak meg a WTO-nál. A Közösségnek a WTO-nál fennálló engedményes listáin a 100 kg töltőtömegenként 222 eurós legmagasabb vámtételről szóló megállapodás tehát az agrárpolitika célkitűzéseire tekintettel nem tekinthető nyilvánvalóan szükségtelennek ahhoz, hogy a közösségi termelőket megvédjék a csiperkegomba-konzervek harmadik országokból származó túlságosan nagy mértékű importjától.

101. Felmerül tehát az a kérdés, hogy a 100 kg töltőtömegenként 222 euróban meghatározott mértékvámot nyilvánvalóan szükségtelennek kell-e tekinteni amiatt, hogy a közösségi intézmények a mértékvámot nem korlátozták azon *agrárpolitikai cél* eléréséhez szükséges mértékre, hogy a Kínai Népköztársaságból és a Közösségből származó csiperkegomba-konzervek ára között fennálló különbségre tekintettel korlátozzák a harmadik országokból való túlságosan nagy mértékű importjából eredő piaci torzulásokat.

102. A 100 kg töltőtömegenként 222 eurós mértékvám szükségessége természetesen nem indokolható azzal, hogy a Közösség az ilyen szintű különleges vám alkalmazásával mindössze a WTO-nál fennálló kötelezettségeit teljesítette. A Közösség WTO-nál fennálló engedményes listáin megállapított vámtételei esetében ugyanis csak a legmagasabb vámtételekről van szó. A GATT 1947 II. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján a Közösség ezt a vámtételt természetesen nem növelheti, azt azonban csökkentheti[42].

103. Ezenkívül az ilyen szintű vám szükségessége azzal sem indokolható, hogy azt a WTO-tagok az Uruguayi forduló keretében nem ellenezték. Ez a körülmény ugyanis önmagában nem befolyásolhatja az ilyen szintű mértékvámtételnek az arányosság közösségi jogi elvével való összeegyeztethetőségét.[43]

104. Továbbá az ilyen szintű mértékvám szükségességének alátámasztása céljából nem lehet eredményesen hivatkozni arra az érvre, hogy a Bizottság a 2658/87 rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerint önállóan nem jogosult a vámtételek megváltoztatására. Az arányosság elvét ugyanis a közösségi jogalkotónak is tiszteletben kell tartania, akinek adott esetben hatásköröket kell ruháznia a megfelelő közösségi intézményekre.

105. A kizárólag azon alapuló megközelítés, hogy a különleges vám milyen szintje szükséges az agrárpolitikai célkitűzésekre – és ezáltal a Kínai Népköztársaságból és a Közösségből származó csiperkegomba-konzervek közötti árkülönbségekre – tekintettel, nem veszi megfelelően figyelembe, hogy a mértékvámnak *kereskedelempolitikai célkitűzései* is vannak. A mértékvám tehát csak abban az esetben tekinthető szükségtelennek, ha az alternatív intézkedésekkel valamennyi kereskedelempolitikai célt is ugyanolyan hatékonyan el lehet érni.[44] A Közösség WTO-nál fennálló engedményes listáin megállapított legmagasabb vámtételeinek egyoldalú csökkentésével a Közösség nem képes ugyanolyan hatékonyan megvalósítani a kereskedelempolitikai célkitűzéseit.

42 – Lásd Geboye Desta, M. (hivatkozás a 27. lábjegyzetben, 21. o.) aki kifejti, hogy a nemzetközi kereskedelmi jog szerint megengedhető a megállapodás szerinti vámtételek egyoldalú csökkentése.

43 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Hüpeden-ügyben hozott ítélet 36. pontja.

44 – Lásd a jelen indítvány 59. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

106. Először is az alternatív módszer, amely szerint a változó mértékvám szintje a Közösségből és a Kínai Népköztársaságból származó gombakonzervek közövtti árkülönbséghez igazodna, változó importlefölözésnek minősül, amely összeegyeztethetetlen a mezőgazdasági megállapodás 4. cikkének (2) bekezdésével. Ez a módszer meggátolja azon kereskedelempolitikai cél megvalósítását, hogy a változó importlefölözések tilalma útján a piachoz való hozzáférés feltételei átláthatóan és előreláthatóan kerüljenek kialakításra.[45]

107. Természetesen elképzelhető olyan alternatív módszer, amely szerint a mértékvámnak ugyan alapvetően rögzített szintje van, azonban azt a Közösségből és a harmadik országokból származó csiperkegomba-konzervek ára közötti különbség figyelembevétele alapján időszakonként módosítanák. Nem szükséges eldönteni, hogy az ilyen megközelítés összeegyeztethető-e a mezőgazdasági megállapodás 4. cikkének (2) bekezdésével[46]. Ez a megközelítés ugyanis nem teszi lehetővé a Közösség kereskedelempolitikai célkitűzéseinek összehasonlítható hatékonysággal való megvalósítását.

108. Először is az ilyen megközelítés költséges lenne, mivel azt feltételezi, hogy a közösségi intézmények összehasonlítják a közösségi árakat a WTO összes olyan tagjának behozatali árával, ahonnan esetleg gombakonzerveket lehet a Közösségbe importálni. A GATT 1947 1. cikke szerinti legnagyobb kedvezmény elve alapján azonban nem megengedhető, hogy a WTO egyes tagjai vonatkozásában a mértékvámtételt minden egyes esetben eltérő szinten rögzítsék.[47] Erre tekintettel eleve nem követhető az a megközelítés, amely szerint a mértékvámtétel szintje célzottan figyelembe veszi a WTO meghatározott tagjain belüli árak közötti különbségeket.

45 – Lásd a WTO feljebbviteli testülete (Appellate Body) Chile – Price Band System ügyben 2002. szeptember 23-án elfogadott jelentésének 232–234. pontját, WT/DS207/AB/R.

46 – A 45. lábjegyzetben hivatkozott jelentés 232. pontja kifejti, hogy önmagában az a körülmény, hogy a vámokat időszakonként kiigazítják, nem feltétlenül eredményezi azt, hogy azokat a mezőgazdasági megállapodás 4. cikke (1) bekezdéséhez fűzött 1. lábjegyzet szerinti változó importlefölözésnek kell minősíteni. Ezzel ellenkezőleg e jelentés 233. pontja azon a tényen alapul, hogy a vámtétel automatikusan változik valamely séma vagy képlet alapján.

47 – Lásd Geboye Desta, M. (hivatkozás a 27. lábjegyzetben, 23. o.), aki arra hívja fel a figyelmet, hogy a legnagyobb kedvezmény elve általánossá teszi a valamely tagállamnak nyújtott előnyöket.

109. Másodszor, a Közösség WTO-nál fennálló engedményes listáin megállapított legmagasabb vámtételeinek egyoldalú csökkentése azt eredményezné, hogy a Közösség a WTO többi tagjának gazdasági szereplői számára engedélyezi a közösségi piachoz való hozzáférést anélkül, hogy biztosítva lenne, hogy ennek ellentételezéseként a közösségi gazdasági szereplők számára hozzáférést engedélyeznek a WTO többi tagjának piacaihoz. Ahogyan azt a Tanács és a Bizottság helyesen megjegyzik, a megállapodás szerinti legmagasabb vám egyoldalú és tárgyalási fordulón kívül történt csökkentése ellenében a Közösségnek nehéz volna utólag megfelelő ellentételezést kialkudni. Az egyoldalú csökkentés ezáltal veszélyeztetné a Közösség azon kereskedelempolitikai célját, hogy a *do ut des* elve alapján a WTO többi tagjának piacaihoz való hozzáférés vonatkozásában a közösségi gazdasági szereplők javára szóló előnyöket alkudjanak ki.

110. Ezzel az aggállyal szemben ugyan felhozható, hogy a jelen esetben nem követelmény, hogy a WTO többi tagjának gazdasági szereplői számára a mértékvám mértékének csökkentése útján hozzáférést engedélyezzenek a közösségi agrárpiachoz. Ezzel ellenkezőleg az arányosság elve csak azt követeli meg, hogy a mértékvámot ne vessék ki olyan mértékben, amely jóval meghaladja az importálás gazdasági vonzerejének megszüntetéséhez szükséges mértéket.

111. Ez az elméleti-absztrakt jellegű ellenvetés azonban nem meggyőző a gyakorlatban. Ahogyan azt fentebb kifejtettem, a csiperkegomba-konzervek piacát jelentős áringadozások jellemzik.[48] Ennek következtében a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvám eltérő hatást vált ki aszerint, hogy milyen nagyok az árkülönbségek. Így a vám bizonyos körülmények között elérheti, sőt meg is haladhatja az ahhoz szükséges mértéket, ami a Közösségbe való behozatalt kevéssé vonzóvá teszi; az azonban e küszöb alatt is maradhat, ezáltal gazdaságilag vonzóvá téve a közösségi piachoz való hozzáférést. A jelentős áringadozások miatt tehát nem zárható ki, hogy egy adott időszak vonatkozásában a megállapodás szerinti legmagasabb mértékvámtételnek a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurónál alacsonyabb szinten való meghatározása a WTO többi tagjának gazdasági szereplői számára vonzóvá teszi a piacra jutást annak biztosítása nélkül, hogy ennek ellentételezéseként a Közösség gazdasági szereplői megfelelő hozzáférést kapnak a WTO többi tagjának piacaihoz.

48 – Lásd a jelen indítvány 97. és azt követő pontját.

112. Végeredményben tehát meg kell állapítani, hogy a Közösség és a WTO közötti megállapodás szerinti engedményes lista legmagasabb vámtételénél alacsonyabb szintű mértékvám egyoldalú alkalmazása nem vehető számításba kevésbé korlátozó eszközként. Ez a megoldás nem teszi lehetővé a Közösség kereskedelempolitikai célkitűzéseinek összehasonlítható hatékonysággal való elérését.

c) A mértékvám mértékének a minőségi osztályok szerinti kiigazítása

113. Végül a kérdést előterjesztő bíróság arra is rámutat, hogy a mértékvámtétel semmilyen megkülönböztetést nem ír elő a csiperkegombák különböző minőségi osztályai alapján. Felmerül tehát az a kérdés, hogy a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvámot nyilvánvalón szükségtelennek kell-e tekinteni amiatt, hogy az nem tesz különbséget a csiperkegomba-konzervek között az egyes minőségi osztályok alapján.

114. Álláspontom szerint erre a kérdésre is nemleges választ kell adni.

115. Először is hangsúlyozni kell, hogy egy mértékvámtételt nem lehet pusztán amiatt aránytalannak tekinteni, hogy az egyetlen állandó tételt ír elő ugyanazon termék különböző minőségi osztályai vonatkozásában. Az állandó vámtétel szükségességének kérdése számos körülménytől függ, többek között attól, hogy az alkalmas-e a célok hatékony elérésére.[49]

116. Az állandó vámtétel alkalmazása a jelen esetben nem tűnik nyilvánvalóan szükségtelennek.

117. Először is a Tanács rámutat arra, hogy a gombakonzervek különböző minőségi osztályai között helyettesítési hatás áll fenn. Ha a Közösség a csiperkegomba-konzervek minőségi osztálya alapján minden esetben különböző vámot vetne ki, az arra ösztönözné az importőröket, hogy az alacsonyabb vámtétel kihasználása érdekében a behozatal során a ténylegesnél alacsonyabb minőségi osztályt jelöljenek meg. Ezt az ellenőrzés megerősítésével lehetne megszüntetni, ami a vámhatóságok számára nagyobb megterhelést jelentene.

49 – Lásd a 77/86. sz. The National Dried Fruit Trade Association ügyben 1988. február 11-én hozott ítélet (EBHT 1988., 757. o.) 29. pontját.

118. Másodszor, a csiperkegomba-konzervek különböző minőségi osztályai között a Közösség általi egyoldalú különbségtétel nem ugyanolyan módon alkalmas a Közösség kereskedelempolitikai céljainak megvalósítására. A fent kifejtettek szerint[50] a csiperkegomba-konzervek jelentős áringadozásai miatt nem zárható ki, hogy az alacsonyabb vám alkalmazása a kevésbé jó minőségű csiperkegomba-konzervekre nem pusztán lecsökkenti a mértékvámot arra a mértékre, amelytől a csiperkegomba-konzervek behozatala gazdaságilag kevésbé vonzóvá válik, hanem annak erősebb hatása is lehet. Az gazdaságilag vonzóvá teheti a csiperkegomba-konzervek Közösségbe való behozatalát, javítva ezáltal a közösségi piachoz való hozzáférést. A piachoz való hozzáférés ezen egyoldalúan és a tárgyalási fordulón kívül biztosított javítása fejében azonban a Közösségnek nagyon nehéz lenne megfelelő ellentételezést kialkudni.

119. A minőségi osztályok szerinti besorolás tehát nem tekinthető nyilvánvalóan kevésbé korlátozó eszköznek a Közösség kereskedelempolitikai céljai megvalósítására.

50 – Lásd a jelen indítvány 109–112. pontját.

d) A közösségi termelők erőteljesebb támogatása

120. Végül el kell utasítani az alapeljárás felperesének azon érvét is, amely szerint kevésbé korlátozó eszközként a közösségi termelők erőteljesebb támogatása is számításba jöhet. Függetlenül ezen intézkedés mezőgazdasági megállapodással való összeegyeztethetőségének kérdésétől hangsúlyozni kell, hogy azt az intézkedést, amely alkalmas arra, hogy a Közösség számára jelentős pénzügyi megterhelést eredményezzen, nem lehet minden további nélkül kevésbé korlátozó intézkedésnek tekinteni.

e) Eredmény

121. Végeredményben meg kell tehát állapítani, hogy a jelen esetben a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvám alkalmazásán kívül nyilvánvalóan nem létezik kevésbé korlátozó eszköz az agrár- és kereskedelempolitikai célok megvalósítására.

6. A nyilvánvaló aránytalanság hiánya

122. Végül, a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvám kivetése nem tekinthető nyilvánvalóan aránytalannak. E vám alkalmazása természetesen jelentős megterhelést eredményezhet az importőr számára. A szóban forgóhoz hasonló esetben azonban nem tekinthető nyilvánvalóan aránytalannak, hogy a Közösség kereskedelempolitikai céljai kapnak elsőbbséget. Egyrészt ugyanis figyelembe kell venni azokat a jelentős kereskedelempolitikai előnyöket, amelyek a kereskedelmi akadályok vámmá alakítása útján érhetők el. Másrészt nem hagyható figyelmen kívül, hogy a körültekintő importőr úgyis csak akkor hoz be a Közösségbe termékeket, ha az számára gazdaságilag kifizetődő. Emiatt ez elsősorban azokat az importőröket érinti, akik a behozott termékekről szándékosan vagy tévedésből valótlan információkat adnak meg. Függetlenül attól, hogy szándékos eljárásról vagy tévedésről van-e szó, számomra nem tűnik nyilvánvalóan aránytalannak, ha az ilyen esetben a Közösség kereskedelempolitikai céljainak biztosítanak elsőbbséget.

C – A következtetések összegzése

123. A vizsgálat nem tárt fel olyan tényt, amely alátámasztaná azt az állítást, hogy a 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvám kivetése a módosított 1864/2004 rendelettel megnyitott kontingensen felül a Közösségbe behozott csiperkegomba-konzervek esetében sértené az arányosság elvét.

124. Kiegészítésként rá kell mutatni arra, hogy a vám szintje nem 18,4%, ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság feltételezi, hanem az a 14,9%.[51]

51 – Lásd ebben a vonatkozásban a jelen indítvány 19–22. és 70. pontjában ismertetett szabályokat.

VII – Végkövetkeztetések

125. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja a kérdést előterjesztő bíróság kérdésére:

A 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról szóló, 2005. október 27-i 1719/2005/EK tanácsi rendelet alapján alkalmazandó 100 kg töltőtömegenkénti 222 eurós mértékvám vizsgálata – amely mértékvámot az Agaricus nembe tartozó tartósított gombafajta (2003 1030 KN-kód) esetében a vámkontingenseknek a harmadik országokból importált tartósított gomba tekintetében történő megnyitásáról és kezeléséről szóló, 2004. október 26-i 1864/2004/EK bizottsági rendelettel megnyitott kontingenst meghaladó importja esetén vetik ki – nem tárt fel olyan körülményt, amely az arányosság elvére tekintettel befolyásolná ezen mértékvám érvényességét.